

Asia: VN/18606/2024

Hallituksen esitysluonnos laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko ehdotetut muutokset selkeitä?

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia, perusopetuslakia sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kotikuntakorvaus nostetaan yksityisten perusopetuksen järjestäjien osalta 100 prosenttiin. Samalla yksityisillä perusopetuksen järjestäjille tulee velvoite järjestää perusopetuslain mukaista erityistä tukea.

Edellä mainitut ehdotukset ovat yleisellä tasolla kannatettavia, sillä sekä rahoituksellisesti että tehäviensä puolesta tilanne korjaa kentällä vallitsevaa epäsuhtaa.

Esityksessä on kuitenkin epäjohtonmukaisuutta sen osalta, että yliopiston harjoittelukoulut ja valtion koulut on jätetty uudistuksen ulkopuolelle, vaikka ne toiminnallisesti ja muissa hallinnollisissa yhteyksissä ovat täysin verrannollisia muihin yksityisiin koulutuksen järjestäjiin. Yliopiston harjoittelukoulut toimivat täydentävänä osana kuntien perusopetuksen palveluverkkoa ja lähikouluna oppilaaksiottoalueineen. Harjoittelukouluihin tulee erityisopetusta tarvitsevia oppilaita kaikille tuen tasoille samoin kuin kunnan lähikouluihin. Lisäksi yliopiston harjoittelukouluilla on merkittävä rooli erityisopettajankoulutuksessa ja oppilaitoksissa on lukuisia erityisopettajia, jotka sekä hoitavat erityisopetusta että toimivat opettajankouluttajina.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Yliopiston harjoittelukoulujen jättäminen pois valtionosuusuudistuksesta ei tue oppilaiden yhdenvertaisuutta opetuspalveluiden saatavuuden suhteen. Toteutuessaan ratkaisu saattaa jopa osaltaan lisätä segregaatiota, jonka ehkäiseminen on opetusministeri Adlercreutzin mukaan on keskeisiä

koulutuspoliittisia toimenpiteitä. Lisäksi harjoittelukoulujen käsitteleminen erillisenä rahoituksellisenä kokonaisuutena ei edistä vallalla olevaa pyrkimystä norminpurkuun.

Helsingin yliopiston harjoittelukouluissa oppilaaksiotto tapahtuu kaupungin osoittamalta alueelta (lähikoulu), jolloin perusopetusryhmät koostuvat hyvinkin heterogeenisestä oppimisen tuen tarpeesta koostuvasta oppilasjoukosta. Tämän oppilaan oikeuden lähikouluun tulee toteutua myös vastaisuudessa harjoittelukoulussa, jolla on oma oppilaaksiottoalue kuten kunnan kouluilla. Harjoittelukoulu ei voi ulkoistaa erityisen tuen oppilaita. Kasvatustieteellisessä tiedekunnassa on myös erityisopettajakoulutusta ja muutoinkin koulua tulee kehittää opetussuunnitelman mukaisesti inklusion periaatteita noudattaen. Samalla myös opettajaksi opiskelevat harjoittelevat harjoittelukouluissa, joten asiaa ei tule arvioida pelkästään oppilaiden määrän näkökulmasta.

Uudistuksen tavoitteiden mukaisesti tuen järjestelmä muuttuu siten, ettei se perustu enää tuen tasoihin, vaan oppilaiden tosiasiallisiin tuen tarpeisiin ja niiden perusteella oppilaille annettaviin tukitoimiin. On epäselvää, miten tämä suhteutuu esitettyyn muutokseen ja vaikuttaa siihen, miten paljon ja minkälaista tukea oppilaat tulevat tarvitsemaan ja saamaan.

Luonnoksessa kirjoitetaan, että "(t)osiasiassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten eron ei arvioida olevan käytännössä suuri". Tämä maininta on ristiriidassa sen kanssa, ettei valtion kouluja ja harjoittelukouluja kohdeltaisi samalla tavalla kuin yksityiskouluja. Maininta tunnistaa myös sen, että harjoittelukouluissa järjestetään erityistä tukea ja että esityksen luoma tilanne ajaisi oppilaat eriarvoiseen asemaan. Vaikutus koulujen talouteen on merkittävä, esimerkiksi Helsingin yliopiston harjoittelukouluissa ero Helsingin kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen ja 100 prosentin kotikuntakorvauksen välillä on noin 600 000 euroa vuodessa.

Peruste harjoittelukoulujen poisjättämiselle jää epäselväksi ja vaikuttaa olevat luonteeltaan taloudellinen. Harjoittelukoulujen opetustoiminta ei eroa erityisen tuen osalta kunnallisen tai muiden yksityisen koulutuksen järjestäjän toiminnasta, jolloin kotikuntakorvauksen jättäminen vanhalle tasolle aiheuttaa oppilaiden välille epätasa-arvoisuutta toisten koulujen oppilaisiin verrattuna tai vastaavasti harjoittelukouluille merkittävää taloudellista menetystä.

Helsingin yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta katsookin että, jos laki toteutuisi esityksen kaltaisenä, asettaisi se harjoittelukoulut ja valtion koulut sekä niiden oppilaat epätasa-arvoiseen asemaan kunnallisten ja yksityisten koulujen kanssa. Lisäksi jos esitetty lakiluonnos hyväksytään muutoksetta, vierittää se sopimisen kuntien ja harjoittelukoulujen väliseksi, mikä saattaa aiheuttaa alueellista epätasa-arvoisuutta, kun käytänteet ja halukkuus nostaa korvausta vaihtelevat kunnittain.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut kasvatustieteellisen tiedekunnan henkilöstöä harjoittelukouluista ja kasvatustieteiden osastolta.

Johanna Mäkelä

Dekaani

Kasvatustieteellinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[KTDK_lausunto_esitysluonnos_peruspalvelujen_valtionosuudesta_OKM_tiivistelmä.pdf](#)

Pellikka Laura

Helsingin yliopisto - Kasvatustieteellinen tiedekunta